

STATSADVOKATEN

Anklagemyndighedens tilsyn med behandlingen af voldtægtssager

Kriminalistforeningens temadag den 6. november
2017

08-11-2017
Vsa Gyrithe Ulrich

Rigsrevisionens beretning om politiets henlæggelse af straffesager - maj 2015

Voldtægt var en af de fire udvalgte kriminalitetstyper omfattet af Rigsrevisionens undersøgelse.

Rigsrevisionen anbefalede, at Rigspolitiet og Rigsadvokaten:

- Opstiller klare retningslinjer for, hvornår en straffesag skal registreres som henlagt uden indledt efterforskning eller efter påbegyndt efterforskning (rpl's § 749, stk. 1 eller 2)
- Understøtter at den forurettede altid bliver orienteret på en forståelig måde om, at straffesagen er blevet henlagt og sikrer, at politikredsene orienterer de forurettede ensartet, særligt når de henlægger straffesager efter påbegyndt efterforskning
- Opstiller klare retningslinjer for, hvornår politiet skal registrere en straffesag som en undersøgelsessag, og hvornår politiet skal konvertere en undersøgelsessag til en straffesag.

Statsadvokaternes gennemgang af henlagte voldtægtssager efteråret 2015

I forbindelse med det almindelige tilsyn med politikredsnes staffesagsbehandling indkaldte og gennemgik de regionale statsadvokater i alt 337 sager:

- alle voldtægtssager på skarpe numre, henlagt i perioden fra 1. januar til 1. august 2015
- alle sædelighedssager, henlagt på undersøgelsesnummer (83961) i samme periode, der vedrørte voldtægt eller forbrydelser, der relaterer sig til straffelovens § 216, enten fordi anmeldelsen direkte vedrørte voldtægt, eller det utvivlsomt fremgik af det anmeldte gerningsindhold
- sædelighedssager der verserende på undersøgelsesnummer den 1. august 2015

Undersøgelses resultat

- Der var i 2015 en udbredt brug af undersøgelsesnumre i voldtægtssager
- Der var en klar tendens til, at såfremt politiet ikke sigtede en gerningsmand, henlagde man sagen på undersøgelsesnummeret
- Der var forholdsmæssigt flere formelle fejl i de sager, der blev henlagt på undersøgelsesnummer, i forhold til de sager, der blev henlagt eller påtaleopgivet på skarpe numre.

Karakteristik for sagerne på undersøgelsesnummer

- Sagerne var, i nogle kredse, ikke afgjort af jurister
- Der var ofte ikke vejledt om retten til bistandsadvokat
- Den forurettede havde ofte ikke fået en skriftlig afgørelse med begrundelse og klagevejledning
- Sagsbehandlingstiden fra anmeldelse til henlæggelse var ofte længere end i de sager, hvor man havde sigtet en gerningsmand
- Tendens til flere materielle fejl – i alt 5 sager blev genoptaget

Karakteristik for sagerne på skarpe numre

- God kvalitet i efterforskningen – rettidig og tilstrækkelig
- Korrekt vejledning om retten til bistandsadvokat i stort set alle sager
- Afgørelse om påtaleopgivelse truffet af jurister
- Skriftlige afgørelser med begrundelse og klagevejledning
- Rimelige sagsbehandlingstider i stort set alle kredse

Skærpede administrative retningslinjer

Rigsadvokaten skrev den 10. november 2015 til alle kredse:

”Alle sager på dette område skal som det helt klare udgangspunkt oprettes på et skarpt journalnummer straks i forbindelse med modtagelsen af en anmeldelse. Hvis anmelderen fx beskriver et faktisk hændelsesforløb, som kunne svare til en voldtægt, skal sagen altid uden videre oprettes på et skarpt journalnummer”

Alle kredse fastsatte i løbet af efteråret 2015 lokale retningslinjer om registrering af sager om voldtægt.

Rigspolitiet udsendte den 3. marts 2016 en rundskrivelse om registrering og monitorering af sager om voldtægt, og i april 2016 ationale retningslinjer for voldtægtssagers behandling.

I marts 2017 blev der udsendt centrale retningslinjer for registrering af straffesager i POLSAS, herunder i brugen af undersøgelsesnumre.

Respekt for voldtægtsofre – januar 2016

Justitsministeriets voldtægtspakke

- Politiets håndtering af sager om voldtægt skulle strømlines
- Der skulle være fokus på politiets og anklagemyndighedens uddannelse
- Bistandsadvokatens rolle skulle styrkes
- Politiet skulle iværksætte en anmeldelseskampagne på voldtægtsområdet
- Voldtægtsområdet skulle følges endnu tættere
- Gerningsmandens profil skulle kortlægges

Statsadvokaternes tilsyn 2016

- Statsadvokaterne afholdt i 2016 dialogmøder med politifolk og anklagere i alle politikredse om voldtægtssagers behandling
- Statsadvokaterne gennemgik i 2016 tilsvarende de henlagte voldtægtssager på skarpe numre og undersøgelsesnumre i perioden fra 1. januar til 1. august 2016
- Statsadvokaterne gennemgik tillige voldtægtsanmeldelser afvist som hændelser efter § 749, stk. 1.

Dagsordenen på dialogmøderne i politikredsene i 2016

- Resultatet af gennemgangen af sager i 2015
- Retningslinjer for korrekt registrering
- Korrekt vejledning og underretning
- Udvidet brug af bistandsadvokater
- Afhøring af forurettede, den niveauopdelte afhøringsmodel og kognitiv afhøring
- Kvalitet i politirapporterne
- Afgørelse, formkrav og kompetence
- Den gode begrundelse

Statsadvokaternes gennemgang af henlagte voldtægtssager efteråret 2016

I alt 369 sager blev gennemgået til sammenligning med resultatet fra 2015 på følgende parametre:

- Grundlag for genoptagelse – kvalitet i efterforskningen
- Brugen af undersøgelsesnumre/skarpe numre
- Sagsbehandlingstider
- Bistandsadvokatbeskikkelse
- Underretning af forurettede med klagevejledning
- Hjemmel (§ 749, stk. 1 eller stk. 2/ § 721, stk 1, nr. 1 eller 2)
- Kompetence/bemyndigelse

Grundlag for genoptagelse

I 2015 var der grundlag for at genoptage efterforskningen i 5 sager.

I 2016 blev efterforskningen genoptaget i 3 sager i Østdanmark (2 af sagerne blev genoptaget af politikredsene af egen drift) og 2 i Vestdanmark (1 af sager blev genoptaget af politikredsen af egne drift).

De genoptagne sager er blevet analyseret nærmere af statsadvokaterne i forbindelse med tilsynsindsatsen i 2017 for at udfinde eventuelle fællestræk.

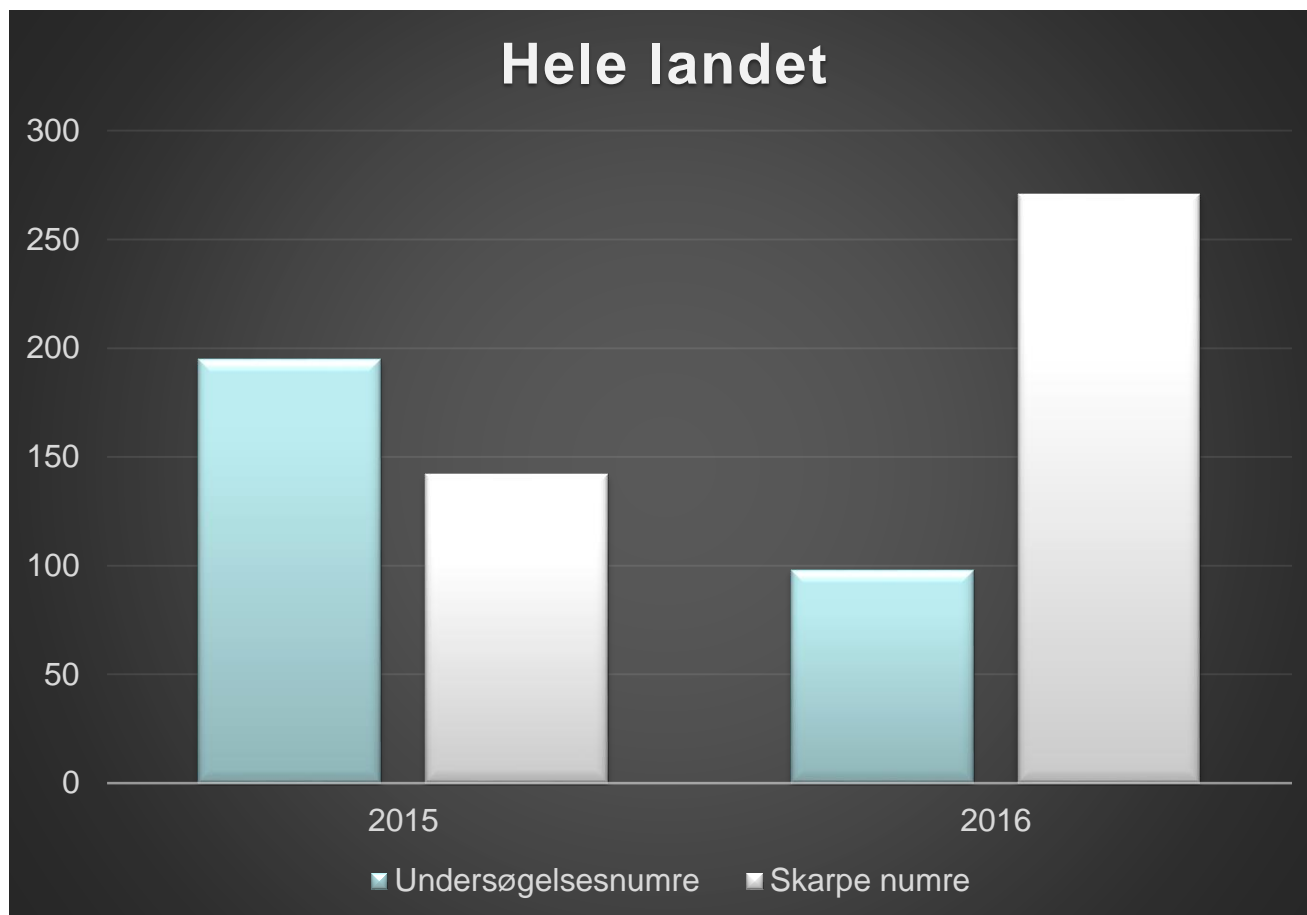

Opmærksomhedspunkter efter gennemgangen af sager i 2016

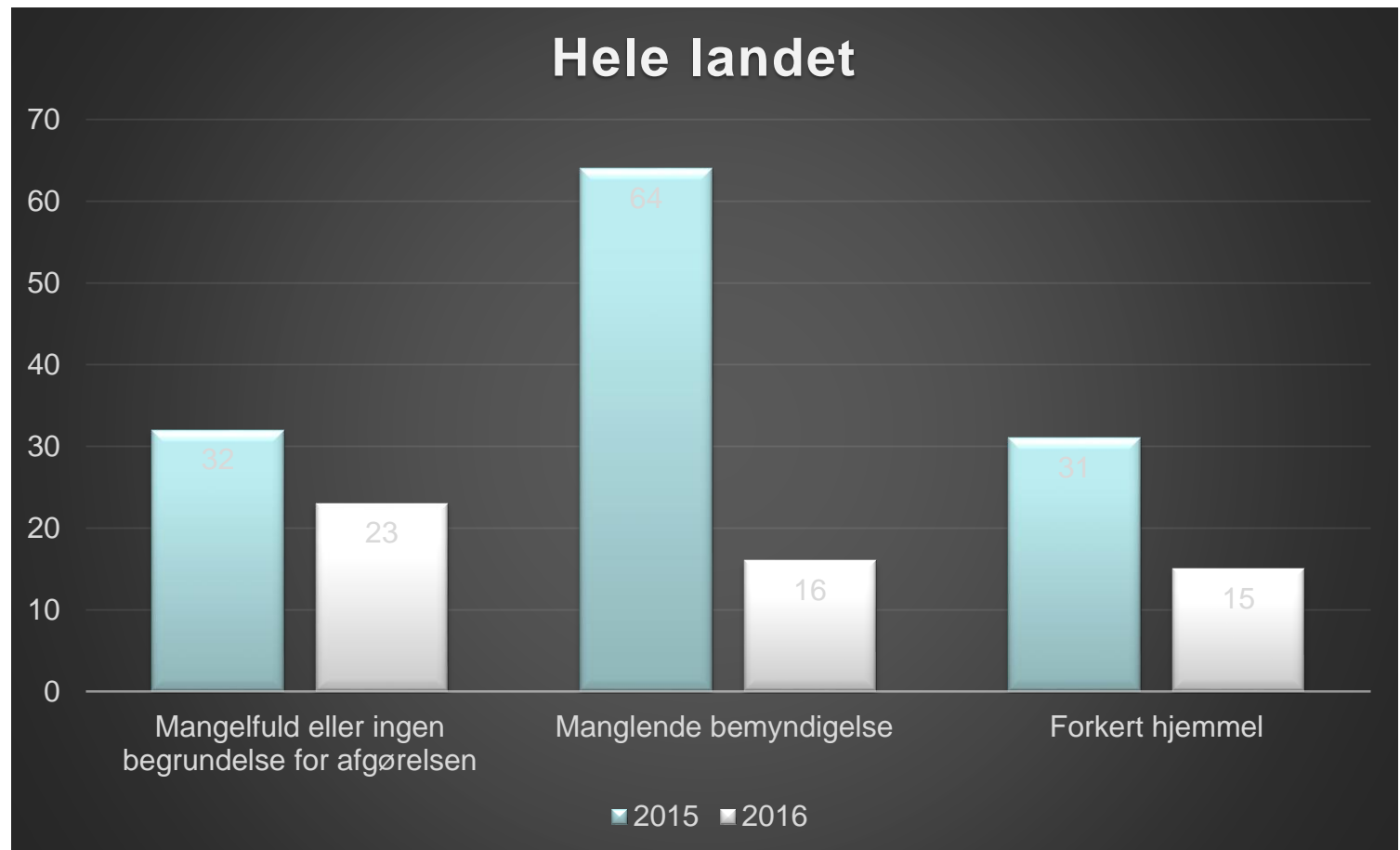
- Der beskikkes bistandsadvokater i videre omfang, men ofte ikke i forbindelse med første afhøring
- Sagerne oprettes i vidt omfang stadig som undersøgelsesager, men omjournaliseres efterfølgende, ofte i forbindelse med juridisk behandling
- Sagsbehandlingstiderne bliver for lange, der er nu en overvægt af lange sagsbehandlingstider i sagerne på de skarpe numre
- Der er grundlag for at arbejde med bedre begrundelser

Brug af skarpe numre og undersøgelsesnumre i 2015 og 2016

Begrundelse, bemyndigelse og hjemmel

Forelæggelse af anklageskrifter i voldtægtssager

- For at højne kvaliteten i behandlingen af sager om voldtægt etableres der i juni måned 2016 en forelæggelsesordning, således at politikredsene skal forelægge anklageskriftet i alle voldtægtssager for statsadvokaterne.
- Ordningen løber indtil videre indtil udgangen af november måned 2017.

Opmærksomhedspunkter fra de forelagte voldtægtssager

- Korrekt citering af de relevante bestemmelser
- Tiltale for voldtægt af særlig farlig karakter efter straffelovens § 216, stk. 3, skal overvejes i relevante tilfælde
- Ved forsøgshandlinger skal det præciseres, hvordan forehavendet mislykkedes
- Der skal være fokus på nuancerne i forurettedes forklaring, herunder at forurettedes forklaring (-er) kan indeholde oplysning om flere overgreb
- Opmærksomhed på påstande om rettighedsfrakendelse, pålæg og udvisning m.v.
- Opmærksomhed på om sagen skal behandles i nævningeting jf. strafskærnelsen af 1. juli 2016

Initiativer i 2017

- Statsadvokaterne har aflagt tematiserede besøg i kredsene – dialogmøder med efterforskere og anklagere
- Fokus på begrundelserne for påtaleopgivelse og henlæggelse
- Gennemgang af sager, hvor efterforskningen blev genoptaget, for at uddrage læring
- Øget fokus på at voldtægtssager ikke oprettes som hændelser
- Forelæggelsesordningen forlænges
- Behandlingen af voldtægtssager forankres i Rigsadvokatens Forum for Specielle sager
- Kvalitetscheferne i politikredsene har gennemgået voldtægtssager henlagt i perioden fra den 1. januar til den 1. august 2017. Resultatet er indsendt til statsadvokaterne den 1. september.
- Statsadvokaterne har redegjort for resultatet til Rigsadvokaten den 1. november 2017
- Statsadvokaterne har endvidere fokus på børnesagerne – med særlig fokus på sagsbehandlingstiden fra anmeldelse til afhøring.

Anbefalinger til begrundelser

- Konkret, korrekt og dækkende
- Sæt dig i den forurettedes sted
- Undlad at være bebrejdende
- Forhold dig til beviser, der støtter den forurettedes forklaring
- Husk at gøre opmærksom på – hvis det er tilfældet - at efterforskningen kan genoptages, hvis der kommer nye beviser
- Forurettede har ikke rådigheden over sagen

Fællestræk fra de genoptagne sager i 2015 og 2016

- Skrøbelige forurettede (unge, misbrugere, psykisk syge)
- De forurettede ønskede ikke at medvirke til sagens fortsatte behandling, gik under jorden eller trak anmeldelsen tilbage efter den indledende afhøring. Årsagerne hertil angaves at være, at man ikke kan "holde til" ikke "orke" hele processen, bare ønsker psykolog hjælp m.v.
- Der havde ikke været beskikket bistandsadvokat for de forurettede

Den fortsatte indsats

- Indsatsen vil blive evalueret efter resultatet af gennemgangen af i alt 378 henlagte sager i 2017
- Fortsat stor fokus på sagsbehandlingstider, korrekt registrering, korrekt vejledning og brug af bistandsadvokater, begrundelser, kvalitet i afhøringer og rapporter samt korrekte tiltaler m.v.

